

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na 1/4 leta 5 Din., na posamezni naslov 6-25 Din. V inozemstvo mesečno 6 D-n
Od 1. julija doma 6 Din. več, v inozemstvo 12 Din. več. Doma se lahko v blagi plača.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo i uprava M. SOBOTA, Križova ul. 4.

Cena oglasov: Cela stran 800 Din., mali oglas do 35 reči 10 Din., više vsaka reč 1 Din. Med tekstem so oglas 15% dražji. — Popust od 5—50%. — Pošt. ček. pol. št. 11.806.

V spomin † Števana Kühara.

Vsakš, ki ljubi svoj narod i svoj jezik, spoštuje tudi tiste možé, ki so delali za dobro našega naroda. Slovenska krajina je mela vsigdar ljudi, ki so skrbeli za pisanje slovenskih knjig, za napredek našega zapuščenoga ljudstva, šteromi so vsiljavali tihinci svoj jezik. Vsi naši duševni dobrotniki — pisatelji so vredni posebne naše ljubezni tudi zato, ar so oni v našem ljudstvu dosegnoli najvišišo stopnjo duševne popolnosti. Takši naši možjé nas zastopajo pred vsem svetom.

Te dni je petdeset let od rojstva † Števana Kühara. Že ob njegovej smrti se je odločilo uredništvo naših listov, da postavi svojimi vrelomi delavci spomenek na grob. Za letošnjo obletnico se to zgodi. Naj se ponovi njegov spomin i naj ga spoznajo tisti, ki so ga dozdej ne, opišemo njegovo življenje pa delo. Vsaki visiko stoječi narod, ki skrbi za napredek svojega duševnoga življenja i za svojo čast pred drugimi narodi, zbira vse, ka zna od svojih zaslužnih mož. Iz življenja svojih velikih ljudi spoznava samoga sebe, se obnavla, se krepki k lepšemi, močnejšemi življenji. V té namen se stavimo zdaj mi pri našem Kühari, ki je izišeo iz naše zemlé, iz našega ljudstva i je delao za naš narod. Što ne spoštuje i ne spoznava velikih mož svojega naroda, tisti je ne vreden, da bi vživo čast svojega naroda!

Küharovo življenje.

*„Še duh njegov živi med nami,
na delo nas budi in drami.“*

Te reči, štere je velki slovenski pesnik Gregorčič napisao ob priliki smrti svojega prijatela, valájo tudi za našega Kühara.

Narodo se je 29. julija 1882. v Bratonicih, ne daleč od Beltincev. Bio je štrto dete pobožnih katoličanskih starišov, šteri so ga namenili za kakšo meštirjo. Po zvršenoj osnovnoj šoli, štero je obiskavao v Beltincih, se je deček včio krojaške obrti do svojega 17. leta. Ali nadárjenomi dečki je vsigdar po glavi hodilo, kak bi prišeo do včenja. Resan je prijao knjige i v dve letaj zvršo štiri razrede meščanske šole v Lendavi. Nato se je podao v Kanižo, gde je zvršo gimnazijo i stopo v sombotelsko bogoslovje, da bi postano duhovnik. Nemila usoda pa je z njim inači zavnala. Že za dva meseca je zbetežao na plučaj, morao je zapustiti bogoslovje i začnola se je njegova križna pot. Dosta vračitelov je obiskao, v Gleichenbergi, Hörgasi, pri Gradci, ali vse je samo telko pomagalo, ka se je njegovo vmeranje zavleklo na dugi edenajst let. Po tej edenajsti letaj njemi je nesmilena smrt v 34. leti življenja dokončala žitek v naročji njegove matere. Okoli petih odvečara 24. septembra 1915. so bile njegove zadnje reči: „Mati, malo vode mi

† STEVAN KÜHAR.

dajte!“ i preselo se je k Večnomi v dobroto, štere je na tom sveti ne najšeo.

Zdaj tam na pokopališči čaka vstajenje, lejko povemo, eden naših najbogših sinov, ki se je narodo v Sloveniji v Slovenskoj Krajini, mož, ki je ljubo svoj tlačeni narod.

S Števanom Küharom je zastanola mnogo obetajoča pisateljska roka, štera nam je obetala ešče vnogo duševne hrane. Zato je naša dužnost, da se toga vrloga moža spomnimo zdaj, gda se njemi je postavio spomenik na njegovom zadnjem bivališči i da se spomnimo v molitvi njegove bláge duše.

Telko na krátci od življenja pokojnoga pisatela Števana Kühara, pri šterom so se spunile pesnikove reči:

*„Umrli je mož! — Ne ni umrl,
oči le časne je zaprl,
da se po trudu in po boji
oddahne v blaženem pokoji . . .“*

Delo za naše liste.

Velko delo je bilo, da se je po misli † dr. Ivanócija začno za Slovensko krajino izdajati Kalendar Srca Jezušovoga, Marijin list i sledkar Novine. Do tistoga časa se je pri nas malo čtelo, zdaj se je pa s kalendarom i z listi v velkom deli našega ljudstva vkoreninilo veselje do čtenjá, z njim se je pa širilo znanje i plemenito veselje.

Med pisatele teh naših listov je stopo tudi † Števan Kühar. Ar je nameno postanoti duhovnik, je v Marijinom listi popisao vnogo lepih vzgledov i zgodb, štere so ljudje tak radi čteli zavolo lepoga, živoga náčina, s šterim je znao Kühar pisati. S

tem je dosta pomagao urednikom lista ljudstvu pa pripravo dosta veselja.

Naskori je začno stalno pisati v Kalendar Srca Jezušovoga, šteri je prinašao leto za letom narodne pripovesti pa pesmi, štere je Kühar zapisao med ljudstvom. Vsakš, ki pozna naše stare kalendare, pomli vnoge frlice od Salapencov, Varžencov itd. Drugi so pisali v kalendar resne navuke, on je pa — sam težko betežen — skrbio za dobro volo. V ednim je pa očuvao vse to narodno blago, ki je duševno bogastvo vsakšega naroda. Sami vidimo vsigdar bole, kak ljudje pozablajo narodne pesmi, pripovesti, návade itd., vse, ka je spomin na davne starinske čase. Zato je potrebno i veliko delo, da se vse to zapiše i tak očuva. Vsakomi narodi se celó vučenjaki trüdijo, da bi kem več toga starinskoga narodnoga biága rešili. Zato smo lejko veseli, da je Števan Kühar telko toga dela opravio med našim ljudstvom i rešo pozablenja. — Tudi v Novine, ki so začnole izhajati dve leti pred njegovom smrtjov, je napisao precu narodnih pripovesti.

Küharovo delo za Kalendar, Marijin list i Novine je ne samo zato velkoga pomena, ar je dosta pisao i se trüdo — posebno znamenito je to delo zato, ar je očuvao tisto bogastvo, štero je naše ljudstvo v Slovenskoj krajini pripovidávalo pa spevalo več sto let. Če pomislimo, da je vse to veliko delo, šteroga je ne opravlaio nišče pred njim i ne za njim, Kühar zvršavao takrekoč na smrtnoj posteli, v težkom betegi, ki ga je prenašao edenajst let — te moremo našega gorečega delavca pri naših listaj samo kak najbolje spoštívati! To delo ma stalno vrednost, ne samo kak čtenjé za kratek čas, liki tudi za znanost, štera preiskavle duševno življenje našega naroda.

Delo za znanost.

Ešče vekšega pomena, kak spisi v domačih listaj, je pa za znanost Küharovo delo, štero je zbiraio samo s tem namenom, naj bi slovenskomi i drugomi sveti pokazao naše narodno blago. Tak je zbiraio naše narodne pesmi ne samo za kalendar, liki tudi za veliko zbirko „Slovenske narodne pesmi“, gde so izišle v 16 knjigaj pesmi iz vseh krajov slovenske zemlé. Tak smo po Küharovom trüdi tudi mi ne izostali. — Vredništvo Marijinoga lista je izdalo knjigico „Narodne pesmi Vorgskih Slovincov“, štere je nabraio Števan Kühar z Ivanom Jeričom, zdajšnjim dekanom. Če se ne bi ravno te začno boj, bi izišlo ešče več takših knjig, gde bi bile zbrane vse naše pesmi z notami.

Velkoga pomena za Küharovo delo je bilo, da se je spoznao z dr. Karlom Štrekljom, vseučiliškim profesorom v Gradci. Ravno na njegovo pobüdo je začno zapi-

savati vse, ka je čuo med ljudstvom pripovedovati. Množino drobnih pripovesti pa šatring je pošilao tomi znamenitomi profesorji, ki je vse to objavo v znanstvenom „Časopisi za zgodovino in narodopisje“ v Maribori. Velka vrednost teh zapiskov je v tom, da so zapisani s takšimi črkami, da vučenjaki jezikoslovci morejo spoznati pravi izgovor našega narečja. Za spoznavanje našega jezika, posebno tistoga, šteri se guči po Dolinskem v našoj krajini, so tej spisi velkoga pomena. V njih je zbranih tudi ja-

ko dosta starinskih reči, ki se že malogda čujejo, dosta pregovorov, šteri so nastali v mišljenji našega ljudstva. Poleg jezikoslovne vrednosti pa je to „Narodno blágo vogrskih Slovincov“ — kak je Kúhar imenuje — tudi velkoga pomena za narodopisje. *Narodopisje* je znanost, ki najprle zbira i popiše vse zvúnešnje blago, ki je posebnost za vsaki narod, n. pr. nošnja, hiže, posoda itd., dale dúševno narodno blago, kak pesmi, pripovesti, šatringe itd. Iz vsega toga narodopisja spoznava življenje naroda v preminočnosti i denéšnosti, preiskavle način mišljenja i življenja narodovoga, višino njegove izobraženosti itd. Tak je mogoče, da prišestni rod za več sto let more spoznavati življenje svojih očakov. To je pomen narodopisnoga dela tak po domače povedano! Lejko pravimo, da je Kúhar zapisao skoro vse poglavitno, ka se med našim ljudstvom najde, posebno na Dolinskem. Težko, da bi mele vnoge drúge naše krajine tak lepo zbrano svoje narodno blago, kak ravno naša — po zasluženi Števana Kúhara!

Kúhar — goreči Slovenec.

Vse njegovo delo nam svedoči, da je Kúhar goreče lúbo slovenski jezik, slovensko domačo zemlo i vse Slovence. V tistom časi so bili edino ništerni dúhovniki v Slovenskoj krajini *slovensko čúteči*. To čútenje i ta lúbezen je njé nagibala, da so pisali za svoje ljudstvo slovenski i širili slovenske knjige pa liste. Kúhar je dosta čteo v pismenoj slovenščini, zato je spoznao, ka je naš jezik ravnotak slovenski kak

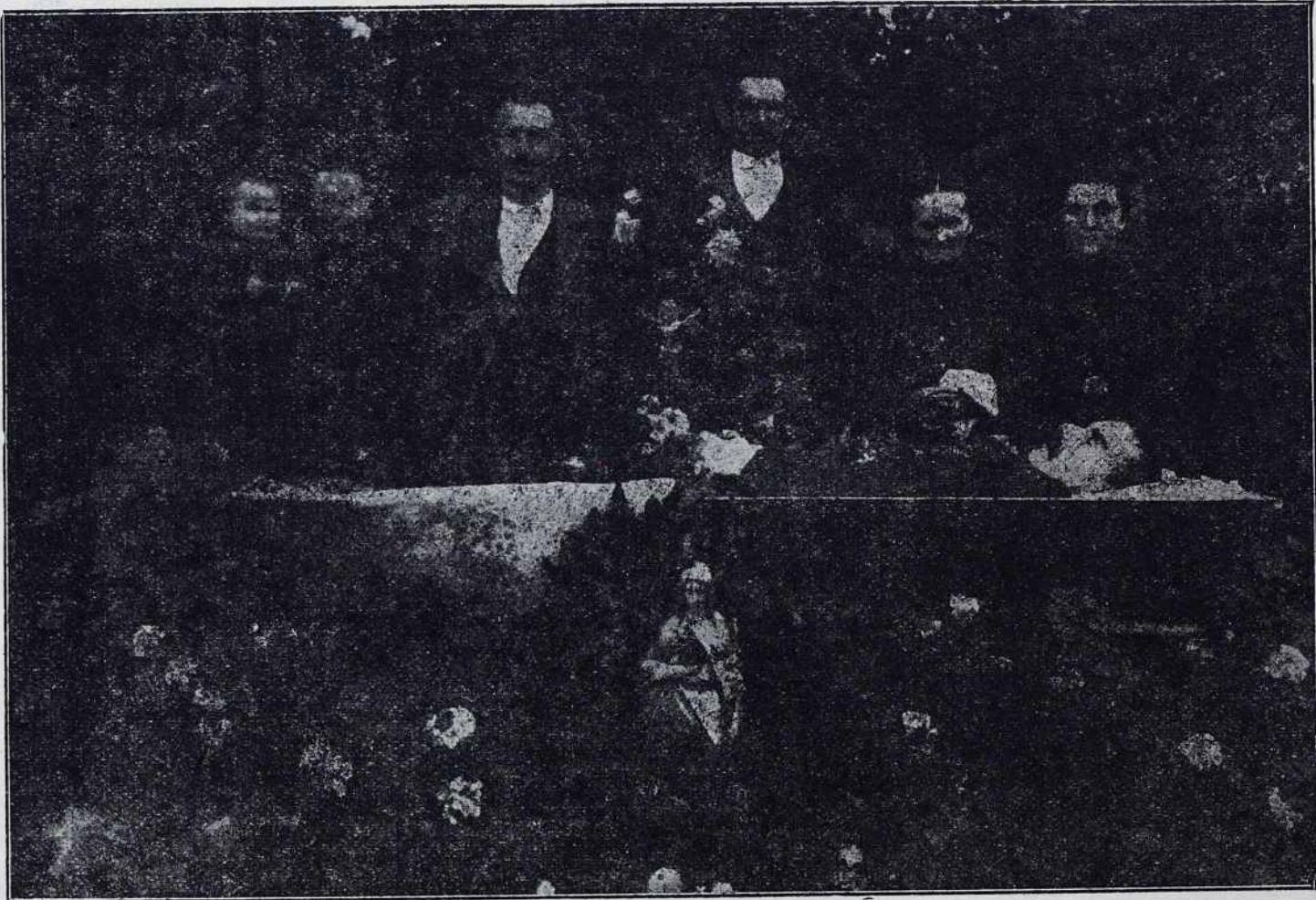
krajinaj prek Múre eden narod s skúpnim jezikom, s skúpnim čútenjom i značajom. To njegovo slovensko čútenje i mišljenje kaže tudi njegovo poznanstvo i dopisovanje s slovenskimi profesori pa visokošolci, šterim je pisao — ne samo v Slovenijo, celo v Prago — položaj, stanje „vogrskih Slovincov“ v našoj krajini. Bridko se njim je tožo v pismaj, kak Vogri zapostavljajo naš jezik i kak malo šolanah lúdi se med nami čúti Slovence, ešče menje jih pa dela za očuvanje slovenstva. — Tak vidimo,

da je poleg starejših dúhovnikov okoli Ivanocija čúto z vsemi Slovenci med mladimi poleg † plebanoša Kúhara, † Rudolfa Kúhara i † Jožefa Bašo — Miroslava, posebno tudi Števan Kúhar. To je bila tiha dúševna zveza naše krajine s Slovenjov, štera se je spremenila v istinsko edinstvo v našem časi. Veseli i ponosni moremo biti na té svoje lúdi, ki so že v tistom težkom časi vidili prek domačega plotata! Zato bi bila grda nezahvalnost, či njihovoga spomina ne bi očuvali kak najbolje mogoče!

Kúharov spomenik.

Že od negda se postavljajo spomeniki lúdem, ki so vredni, da živéjo v spomini svojega naroda. Posebno lepo je, če stoji spomenik na grobi, gde vsakomi mimoidočemi kaže zadnji dom velkoga pokojnika. To je čast, ki smo jo dužni onim, ki so nas lúbili. S tem pokaže narod, da je ne pozabo po smrti na svoje dobrotnike — ár nezahvalnost je grda lastivnost.

Števan Kúhari postavimo na grob kameni spomenik, ki je ne navadno delo, liki napravljeni po zamisli znamenitoga slovenskoga umetnika. Veséli moramo biti, da se

Števan Kúhar na mrtvaškom odri. Za njim stojijo mati, dve sestri, brat i eden njegov bližánji.

vsešérom prek Múre. Znao je, da smo vsi Slovenci edno narodno telo. Ešče več — vúpao i vervao je, ka se ednok reši ves slovenski narod túhinskoga jarma i se *zdrúžijo vsi Slovenci*. To je pravo svojim prijatelom, tak je tudi pisao, kelko je smeo v tistom časi. Njegovo zbiranje narodnoga blaga je znanstveni časopis, ki je izhajao v Maribori, njegovo dopisúvanje v slovenske liste, ki so izhajali prek Múre — vse to svedoči, da je blo osvedočeni, da smo mi v našoj krajini s Slovenci po drúgih

Národno blágo. † Števan Kúhar.

Múra. Múra, ki nas loči od naših štajarskih bratov, jako podkáple na našem kraji. Že dosta lepih gajov i njiv je správil na nikoj i se posploj bole bliža k vesnicam. Stári lúdjé právijó, da de Múra vsigdár dale podkápara, dokeč ne pride do zádne slovenske vési, nájmre do Kobilja. Gda pride do té vesnice i nas Slovence tak nazáj zdrúži, bo sodni dén. To je: Múra bo tam do konca sveta stála i nede več ločila brate od bratov.

Tórška kúsa. Gda je Tórk zádniokrat razdirao po našoj slovenskoj krajini, te je edno brúnčeno kúso povrgeo pri Diderovci. Tá kúsa je dugi čas stála na poli i se nišče ne brigao za njo. Nazádne so si pastérje dogučali, da jo zaprávijó. Zakóřili so záto velki ogen i so jo tam notri vrgli. Gda se je že dobro ožárila, te je počila narázno i je žnjé teklo raztopleno srebro i zlát. Tórk je nájmre zláte i srebrne peneze meo sránjene v toj kúsi, štero je zavolo velke

sile s penezi vréd pri Diderovci povrgeo.

Kmet z Beltinec. V Beltinci je živo neki kmet, ki je lepoga žrebca meo. Toga žrebca je bole lúbo kak vse drúgo na sveti. Pri njem se je držao vnoči i vudné. Vsigdár njemi je polagao i ga česao tak, da zavolo toga žrebca niti v nedelo ne šo k meši. Záto pa tudi, gda je mro, se je vsako noč na žaréčem žrebci domo prihahao. Domáči so se ga navolili i so veleli njegovoj sestri, naj ga ednok pita, ka bi rad. Sestra ga je resan pitala i njoj je odgovoro: „Žrebca odajte i peneze, ka za njega dobite, vse med sirmáke razdelite!“ Tak so včinili i pokojnoga več ne bilo domo.

Vrák. On vrák, šteri se Slovencom prkazúvle, je nigdár ne tak grdo čaren pa odüren kak tisti, šteroga si Nemci ali pa Vogri málajo. Roglof tudi nema. Nájvečkrát je šče jako lipo oblečeni: má beli pruslek pa na tri kikle zeléni krščák. Včasi se tudi z rasojami prikáže. — Da sunčeni dešč ide, te prej vrák svojo ženo bije.

Zakaj so bujé pa viši? Bog je prej

bujé pa viši za toga volo stvoro, ka lúdjé bole bi snájžili sebé pa obleko, pa tak zdravejši ostali.

Cigan vujšeo. Lipovčarje so ednoga cigána pri kradjenji zgrabili pa so si pogučávali, kak bi ga kaštigali. Cigan je to čuo pa njim je pravo: „Se drúgo mi ga slobodno včinite, samo prek plotata me nemsíte vrčti, záto ka ga je to za cigána najvékša kaštiga!“ Nato je žúpan pravo: „Rávno to ti napravimol!“ Prijali so ga záto, pa so ga vrgli prek plotata. Cigan je pa nato z veseljom odbežao.

Kúga. Kúga je podobna velkomi pisanomi teleti. Nájráj se prikáže na dvorišči ali pa v ogradi. Njena prikazen vseli nesrečo pomeni. Krava ali kakše drúgo živinče pogine pri tistoj hiži, gde se kúga prikázúvle. Včasi se tudi zgodi, ka kúga človeka sprevája, da vnoči kama ide. Tak je sprevájala nikšega bratonskoga rojára, Špilaka, da je k vinjaki šo, pa da je nazáj domo prišeo, njemi je že ta nájlépša krava poginola.

nam je posrečilo dobiti tak lep spomenik v čast velkomi sini Slovenske krajine. Ka nam znamenuje te spomenik na Kūharovom grobi? Najprle naj oznanuje vsem časom *čas*, ki njemu jo ščemo skazati za njegovo plemenito mišljenje i delo. Dale: naj nam, vsem našim potomcom i vsem, ki bodo šli mimo njega, glási vsigdar: na toj zemli živéjo Slovenci, ki so očevali svoj jezik do dnes, kl ščejo svoje mišljenje i čutenje duže čuvati. Iz toga je zraso na toj zemli Števan Kūhar, ki je goreče lūbo naš jezik i narod. Mi ščemo ostanoti zvesti sami sebi, neščemo se dati streti nikšemi vihéri!

Spored odkritja spomenika

† Kūhar Števana v Bratoncih.

Dnes, 31. julija popoldne ob 3 bo v Bratoncih odkritje nagrobnoga spomenika † Kūhar Števana, bogoslovca, našega narodnoga delavca. Spored je sledeči:

- 1.) Ob 3 litanije v bratonskoj kapeli.
  - 2.) Iz kapele ide procesija na pokopališče.
  - 3.) Vlč. g. Jerič Ivan, dekan, blagoslovijo nagrobni spomenik i držijo primeren cerkveni govor.
  - 4.) Pesem: Blagor mu.
  - 5.) Pokladanje vencov s primernimi pozdravi.
  - 6.) Pesem: O Gospod.
- Prvi venec položijo v imeni M. Lista Klekl Jožef, vp. plebanoš.
Pesmi bodo izvajali naši študentje.
Vabi na obilno vdeležbo
Vredništvo Mar. Lista.

Iz Slomšekovih spisov.

Slovenski jezik.

„Kak naše svetlo oko nam naj lūba bo naša slovenska domovina, naša materna reč!

Boža vola je bila, da se je mnogo fezikov na sveti začnoli; boža naredba je, da se ešče mnogi jeziki po sveti gučijo i

se bodo gučali do konca sveta. *Tūdi naš slovenski jezik je božl dar*, ne zato, da bi ga zanemarjali, po nemarnosti celo zgūbili i sebe s svojim narodom ponemčili, Taljani ali Vogri postanoli. Boža vola je, naj bi svoj materin jezik čistili, lepo obogatili; naj bi tūdi Slovenci v lepom jeziki hvalili tak dobroga gospoda, ki je dober, šteroga smilenje je večno.

Kak je Bog na risaoski svetek vse jezike posveto, tak žele tūdi po vsej jezika spoznavani pa češčen biti. Kak so ob prihodi sv. Dūhá apoštoli v vseh jezika gučali v zemelskom Jeruzalemi, tak bomo v nebeskom Jeruzalemi vsi narodje v svojih jezika svojega Očo i božega Agnjeca hvalili, pa tūdi ravno tak vse jezike razmili i ta boža slava v vseh jezika, v lepom soglasji nebeskom, bo najsladkejša radost nebeskoga veselja.

Iz teh istin, štere so tak jasne, da je preposti človek, kak tūdi visiko vučena glava lejko potrdita i zatajiti nemreta, izhaja posebno za nas vučitele Slovencev (Slomšek je to gučao dūhovnikom l. 1861.) sveta dužnost, svoj materin jezik spoštūvati, ga skrbno čuvati skrbeti za njegovo lepoto i čast, štera se njemu dostaja med europejskimi i skrbno popravliti, ka smo na žalost dozdej zamūdili.

Lani sem na konci dūhovnih vaj svoje drage sodelavce v gorica slovenski opominao, naj ne bi previsiko narodnih peroti zdigavali i ne pomagali tak začinjati narodnih svaj, ar smo vsi bratje Kristušovi, vsi narodje smo deca Očé, ki je v nebesaj; letos pa opominam i prosim Vas, moji bratje Slovenci i vučitelje našega roda, ne dajmo nemškutarom (to so Slovenci, ki so zatajili svoj narod i se za Nemce držali) našega naroda zatreti, ne dopūstimo pogasiti iskre domače lūbezni, ne potlačiti v smeti miloga jezika maternoga, kak bi sovražniki radi.

Naš materni jezik je čuvar prave vere; katoličanska vera ravno v toj meri med nami omagūje, kak se slovenski narod po-

nemčūje, to nam svedoči več kak tristoletna skūšnja. Lūbimo nemščino i radi se je včimo, kak dozdej liki ne pozabimo, da je slovenščina pa samo dobra sosida, ne pa naša gospa, šteroj bi svojo mater v robstvo odali, kak je pri nas návada!

Svoje dni je nemščina za stolom sedela i ešče sedi, slovenščina pa za dverami stala i njoj slūžila. Zato je gospoda nemški gučala i ešče guči, hlapci pa slovenski. Zdej hlapci i dekile nemški gučijo pa se matrne reči sramūjejo.

Evo bratje! tak pa mi slovenščino za sto posadimo i jo počastimo, kak svojo milo mater s tem, da se bomo radi v slovenskoj reči pogučavali, slovensko reč na svojih shodaj povzdigavali; tak jo na noge spravimo, da njoj bo čast med sestrami.

Dosta má slovenščina prijatelov i zagovornikov, med nami, pa bole v rečaj kak v djanji! Mi smo Slovenci, pa si nemški pogučavemo, pridejo k nam Slovenci, je nemški pzdravlam, či je častimo, kak či bi bila slovenščina mačija. Mačija je ne, pa li ravnamo ž njov kak njeni pastorki.

Lūbimo svojo domovino, lūbimo svojo materno reč, pa ne samo z rečjov, liki z djanjom i v istini, iz čiste lūbezni do Bogá pa do svojega naroda!

Ka se godi v Nemčiji?

Oči celoga kulturnoga sveta so zadnje tjedne oprte v nemško državo, bliža se najmre den nemških državnih volitev — 31. julij. Te den je usoden za 62 milijonski nemški narod. Velki pomen tej volitev se že kaže v volilnom boji, gda se den za dnevom preliva krv po nemških mestnih vulicaj, gda se pristaši edne pa druge stranke med sebov kolejo. Nikdar v zgodovini so ešče ne bile strasti nemškoga naroda tak jako razburkane, kak ravno zdej. V sedemdesetih letaj pretekloga stoletja, gda je „železni kancelar“ po imeni Bismark, ustanovitev nemškoga casarstva, z vsov grozovitostjov ino nečloveškov rokov strahūvao

Anton Martin Slomšek.

Slomšek je rad ostao vsežerom, kama so ga predstojniki poslali. Zdej si je pa želo, da bi prišeo iz mesta na vesnico. Ne mogoče zato, da bi meo menje skrbi pa dela, liki naopak: želo je več delati, kak njemu je v Celovci mogoče bilo. Vsigdar bole je čūto, kak malo se skrbi za vzgojo i izobrazbo slovenskoga naroda. Slomšek je pa čūto v sebi pozvánje, da bi pomagao lūdstvi s pisanjom dobrih knjig. Za takše delo je pa v Celovci ne meo dosta časa, zato je proso l. 1838. za faro *Vuzenica*, štero je tūdi dobo: tū je postano nadžupnik (tak se zove plebanoš v ništernih starih faraj) i dekan (ešpereš). Kak dekan je meo tūdi skrb za šole, za štere je ravno on bio tak vrel delavec. Vido je, da so šole slabe, malo decé je hodilo v nje — zato je želo pridobiti pomali za šolo: vpe-lao je takzvano *nedelsko šolo*, kama so po nedelaj odvečara hodili odraščeni dečki pa dekile, šteri so v detinstvi ne obiskavali šole. Za té šole je spisao tūdi svojo najlepšo knjigo: „*Blaže in Nežica v nedeljski šoli*.“ To knjigo ešče dnes občūdūjejo vzgojeslovci, zato so jo predstavili tūdi na druge jezike, med Slovenci pa je bila posebno prilūblena. Skrbo pa je dekan Slomšek — kak vsigar — za svoje vernike na predganici, v spovednici kak najbolši dūhovnik. Cerkev je bila zapūščena, zato se

je poskrbo, da so jo prenovili, olepšali. Med drugimi je napisao v tom časi tūdi knjigo „*Apostolska hrana*“, v šteroj je razložo pisma apostolov, ki se čtejo po nedelaj v cerkvi. Slomšek je tak opravlaio svojo slūžbo, ka so vsigdar bole spoznavali v njem možá, šteri má velke dūševne zmožnosti. Zato je ne ostao samo za pastéra ednoj fari i dekaniji, liki je bio pozvani l. 1844. za *kanonika* v Šent Andraž na Koroškom, gde je te bilo središče lavantinske pūšpekije. Dobo je posebno slūžbo nadzornika vseh šol v pūšpekiji, ka je bilo posebno za njega. Priliko je tūdi dobro porabo i dosta dobroga včino za šolstvo lavantinske pūšpekije. Pobūdjavao je, da so prenavlali slabe šole, zidali nove itd.)

Posebno je skrbo tūdi zdej za šolsko mladino i njoj napisao knjigi: „*Angelj molitve*“ i „*Sveto opravilo za šolarje*.“ Zbirao pa je tūdi pesmi, štere je izdao komaj za več let: „*Šola vesela lepega petja za pridne šolarje*.“ Začno je ešče nekše posebno veliko delo. Da bi pomogeo narodi, da bi se kaj návčo, da bi šo s časom naprej i več skrbo za dūševno življenje — v té namen je šteo kanonik Slomšek ustanoviti *drūštvo za izdavanje dobrih slovenskih knjig*. Ar se je te — pred 90 leti je to bilo — ešče jako malo slovenskih knjig širilo med lūdstvom, je bilo to Slomšekovo nakanenje velikoga pomena. Pridobo je za to delo že več svojih prijatelov, dūhovnikov i profe-

sorov. Proso je vlado, naj dovoli takše drūštvo — pa ne je dovolila, ar je bila sovražnica slovenskoga jezika. Pa Slomšek je dale mislo, kak bi le dao Slovencom v roke dobro knjigo. Odločo se je, da vsakše leto izda edno knjigo, v šteroj bi narod včio i razveseljavao. Tak so l. 1846. izišle „*Drobtinice*“ — knjiga, v šteroj je šteo dati Slomšek Slovencom „*drobtinice dūhovne hrane*, štere so iz mojih i drugih krūšnic pobrane, da se ne zgūbijo, liki ohranijo,“ kak je sam pisao. V toj knjigi je dao svoje vučitelom, navuk starišom, tčeljam, predicam i praljam lepe pesmi — „*tūdi pesmica lepa je boži dar*“ je pisao Slomšek. „*Drobtinice*“, so izhajale dugo let na dūševni hasek Slovencev. Bio je pa Slomšek tūdi prava roka svojimi pūšpeki, šteroga je v vsem podpirao. Ali naskori je morao Slomšek zapūstiti središče pūšpekije pa oditi v Celje za *opata*. Prle kak je odišeo na svoje novo mesto, je vmro lavantinski pūšpek Kutnar. Zdej se je napoto Slomšek v Celje i mislo, da ostane tū do svoje smrti. Vrelo je začno delati, ali ne dugo — za novoga lavantinskoga pūšpeka je bio imenūvani tisti, ki je bio gotovo za to visiko mesto najbolje pripraven — Anton Slomšek! S tem je dosejno v pūšpekiji najvišišo čast i skrb, svoje življenje pa je darūvao vsaj pūšpekiji, celo vsem Slovencom.

(Dale.)

pa mantrao vsakšega Nemca, šteri je ne spevao njegove pesmi, se je ne porodila v nemškem narodi klica nasilnoga odpora, kak se ravno zdaj poraja. Skoro ne mine den v tjedni, ka ne bi prišlo poročilo iz Nemčije, šteri nam oznanja krvave dogodke, tak ka že ništerni časopisi pišejo o nemškoj „državljanskoj bojni“. Tak je narastla strast političnih strank do one višine, gda se nasprotniki medsebov pobijajo z orožjom.

Nemški narod je dnes razklan v tri velke tabore, šteri se med sebov smrtno sovražijo. Ravnotak tudi nastopajo trije tekmeči na poli volilnoga boja i se pripravljajo na odločilno bitko. Što zmaga pri toj odločitvi? to je pitanje, štero vznemirja skoro ves svet.

Najdrznejši cio si je zastavo voditeo fašistov po italijanskom vzgledi — Adolf Hitler. On ne računa v boji za državno oblast na nikšo drugo stranko, liki šče dosegni sam večino, da bi njemi ne trbelo deliti državnoga vodstva z drugimi. Politični razvoj zadnjih tjednov, šteroga vodi nasilni državni kancler baron von Papen, njemi ide jako na roko, tak ka se v volilnom boji lejko pollašča vsakšega orožja. Za Hitlerom drvi mladi rod, šteri je tudi najhujše prizadeti. Mladi človek, šteri si od življenja obeta vse, ma dnes zvezane roke ino ne najde prilike, gde bi pokazao svojo mlado silo. Ino vse te, šteri so prevarani za živlensko vüpanje, je zbrao pod svoj prapor kričač-voditeo Hitler, šteri njim obeta čüdeže. Zato so pripravljeni s silov pomagati svojemi voditeli do zmage. Tej je v Nemčiji dosta milijonov.

Kak prvi i glavni nasprotnik fašizma pa nastopa socialna demokracije. Nevarnost Hitlera bi bila dosta bole straša, če ne bi bilo trdno organiziranih socialističnih množic, združenih v „železnoj fronti“. Mussolini je zmagao brezi odpora, njegov pohod nad Rim se je zvršo kak lejki izprehod. Italijanski socialisti so ne bili zmož-

Volitve v Nemčiji v državni zbor se bodo vršile to nedelo. Po celoj državi se vrši ostra v veči krajaj naravnost krvava politična borba strank za glasove. Najbole nasilni so takzvani Hitlerjevci. Bivši avstrijski orožnik Hitler, je odišeo iz Austrije v Nemčijo i začno organizirati posebno stranko: Z lepimi rečmi obečavle ljudem vse najbolše, nemškoj državi pa moč i bogastvo. Organizirao je svojo stranko ščista po vojaško, ma skoro prave bojne čete, štere tudi s silov ljudem vtepajo v glavo Hitlerovo volo, či zlepa nejde. Hitler bi rad s pomočjov starih, penzioniranih generalov dobo vso državno oblast v svoje roke i diktirao celoj državi svojo volo brez sodelovanja parlamenta, s silov. Na sliki se vidi Hitler drugi od leve strani z v pozdrav zdignjenov rokov.

ni krvavoga odpora, v Nemčiji so pa razmere popuooma drugačne. Nemška socialna demokracija ma svoje številne množice pripravljene na obrambo. Njihova odporna sila ma že tudi svojo zgodovino. Hitlerstvo ino narodna demokracija sta dva nespravliva sovražnika. Vendar pa niedna od tej dvej skupin nema izgledov, ka bi njoj volilci odprli slobodno pot do pune ob-

lasti. Če bi pa Hitler zmagao, bi gotovo vodo politiko nasilja ino podirao fundament zdajšnjemi ustavnimi življenji. Ino tak bi prišlo neizbežno do državljanske bojne.

Tretja velka stranka, štera bi jako močno vplivala na politični razvoj Nemčije je — katoliški centum. Te tabor pa vodi mož trezne misli, politik ino diplomat evropskoga kova. V njem je nihaj mlade-

Joško Maučec:

Zgodovina Slovenske krajine.

Ciril i Metod.

Dolnja Panonija, deo denešnje Spodnje štajerske i Slovenske krajine, pa deo Vogrske do Blatnoga jezera, so bili glavni kraji delüvanja sv. Metoda.

Svetiva brata sta ne prva sejala semen bože reči med Slovenci. Čüli smo že prle, ka so že sto let pred prihodom Cirila pa Metoda vladali v Karantaniji krščanski knezi pa tudi pol stoletja je že raslo v panonskoj nižini cerkveno življenje. Vendar sta sv. brata mogočno vplivala na razvoj cerkvenoga življenja med slovanskimi rodovi, zato ka sta oznanüvala božo reč v narodovom jeziki, njemi prinesla pismo pa knige ino s tem položila fundament slovanske narodnoj izobrazbi. Zato njima je zgodovina po pravici dala ime „slovanskiva apoštola“.

Rojstno mesto slovanskih apoštolov je mesto Solun, grčko Tesalonike, ob globokom morskem zalivi, na vnožji planine Hortač. Ustanovo ga je vladar Kasander (okoli l. 315. pred Kr.) i ga imenüvao po svojoj ženi Tesaloniki. Pod Rimlani je bio Solun glavno mesto rimske pokrajine Macedonije, štere eden deo ešče zdaj sega v našo državo i štero naši vojacje dobro poznajo. Solun je bio zmerom v zgodovini važno gospodarsko, prometno, vojaško pa politično središče. Tak je bio Solun že v apoštolskoj dobi, gda je apoštol Paveo

oznanüvao vero, velko pa bogato mesto.

V 6. stoletji so se Macedoniji i v rodovitnoj solunskoj okolici nasešili slovanski rodovi. Slovani so večkrat napadali Solun, ka bi zatrli bizantinsko oblast pa ustanovili svojo državo v Macedoniji. Ali vsi slovanski ino kesnej bulgarski napadi so se razbijali na zidovji mogočne solunske trdnjave. Vseedno pa so Slovani gospodarsko obvladali solunsko okolico, tudi v Soluni samom je bilo dosta Slovanov. V okolici pa v mesti se je telko gučalo slovanski, da so morali tudi grčki meščanje znati slovanski jezik.

Bizantinski casarje so dobro znali, da je od mesta Soluna odvisna njihova oblast na balkanskem polotoki. Zato so Solun jako dobro vtrdili ino ga zaseli z močnimi vojaškimi četami. Najvekšo upravo ino vojaško oblast nad Solunom pa okolicov je meo bizantinski vojvoda, imenüvan stratég; njegov namestnik se je pa zvao drungarij (drungarios).

Mladost sv. Cirila ino Metoda.

Ar je bio Solun tak važno mesto, je gotovo, da je morao biti solunski vojvoda (stratég) pa njegov namestnik drungarij posebno odlična, zavüpnä oseba pa v dobrih zvezaj s casarskov vladov v Carigradi. Takši drungarij je bio oča slovanskih apoštolov, Leon. Leon je bio globoko veren ino pobožen človek. Ravnotak tudi tudi njegova žena, štere ime nam je ne znano. Oba sta bila grčkoga roda. Gotovo

je, ka sta sv. Ciril ino Metod dobro poznala slovanski jezik, šteroga sta se že v svojoj mladosti dobro navčila v Soluni i v okolici, pa tudi v domačoj hiši se je večkrat gučalo v slovanskem jeziki.

Iz mladosti starejšega Leonovoga sina Metoda nam je malo znano. Niti njegovo krstno ime nam je ne znano. Metod je namre samostansko ime. Samo telko znamo, ka se je po tedajšnjoj navadi samostansko ime začnolo z istov črkov kak prešnje krstno ime; tak je bilo mogoče Metodovo krstno ime Mihael, Manuel ali kaj spodobnoga.

Rojstno leto nam je ne znano. Morebiti je bio rojeni okoli leta 815; vmro je najmre leta 885, kak smemo sklepati, okoli 70 let star. Bio je lepe postave ino bistroga düha. Včio se je skoro gotovo v Soluni. Pripravljao se je za vojaško službo. Njegovi učitelji so ga jako radi meli pa visiko cenili. Zato je ne čüdno, ka je že rano dobo visiko pa odgovorno službo kak knez (cesarski namestnik) v nekoj slovanskoj pokrajini bizantinskoga casarstva. Tak je bila najhitrej v Tesaliji ali pa v Macedoniji med Ohridskim jezerom ino Vardarom; tudi ta okolica ino kraji so našim vojakom dobro znani. Kak pravi staroslovanski življenjepis, se je to zgodilo zato, ka bi kak slovanski knez spoznao slovanske šege pa navade, se jim privado pa se vsposobo za apoštola ino nadpüšpeka Slovanov.

(Dale.)

niške razposajenosti; postavilo si je cilo pa izbral pot, po šteroj hodi ino zmaguje zapreke ž železnov rokov. Te Brüning, šteri je vodo Hindenburgovo fronto k zmagi, je bio od Hindenburga odsloven, kak se je že večkrat zgodilo tudi pri drugih narodih slični slučaj. Tretjič v zgodovini nemškoga naroda je potisnjena ta katoliška stranka v opozicijo, liki dozda si je zmerom znala palig priboriti odlučujoči vpliv na državno življenje nemškoga naroda, šteri ma do nje največše zavupanje. Deset let je trpo kulturni boj, šteroga je vodo železni kancler Bismark, z vodilnimi rečmi: „Vse ka je verskoga pa cerkvenoga vničimo!“

Liki po desetih letaj je te najbolje osovraženi mož v zgodovini človeštva vmro, katoliški centrum pa je ostao, šteromi je Windhorst s svojim sijajnim političnim nastopom svojoj stranki zasigurao odločilen vpliv na vodstvo ino upravo države do denešnjih dni. Tudi zdaj je odvisna od politike katoliškoga centra, na kakšno pot bode šla Nemčija. Voditelji centra pa nam jamčijo, ka bo ta bodočnost parlamentarično disciplinirana ino brezi političnih ekstremov.

V tom pa je tudi močno jamstvo za ohranitev demokratičnoga sistema, štero se zdaj krši, kak nigdar v zgodovini. Centrum more vršiti svojo nalogo samo na parlamentarnih tleh; to je edini teren, na šterom se lejko uveljavi, zakaj ta stranka ma za sebov množice volilcev trdnih značajnih nazorov pa ustaljene politične usmerjenosti, nema pa odzaja zadosta vojaško organiziranih sil, na štere bi se lejko naslanjala. Nasilnost za to stranko ne pride v poštev, ino v generalnom štabi politične armade bi bila naskori potisnjena ob steno. Katoliški voditeo je podvzeo krepko volilno agitacijo ino je vüpati, da bode svojoj stranki priborilo častno mesto, štero bi bilo tudi velkoga pomena za nadaljni mirni razvoj ino zboljšanje politične napetosti v Nemčiji.

S krvjov poštroplene vulice nemških mest pa odmevi strelav vsekak napovedujejo važno odločitev 31. julija za nemški narod, od šteroga bode odvisna tudi politika drugih sosednih držav. J. M.

Statistika vere na sveti.

Katoličanov je 351,839. 665. Italija najčistejša krščanska zemla na sveti.

Holandski mesečnik „Hot Schild“ je napisao sledečo statistiko vere na sveti: Število ljudi na sveti znaša 1 milijardo 850 milijonov 174 jezero. Po veličini števila duš so od toga števila na prvom mestu katoličani, teh je 351,839.665 to je 19 odstotkov. Na drugom mestu so priznavalci Konfucija, šterij je 304,927.114 to je 16 odstotkov. Nadale so po redi: mohamedanci, šterih je 304,027.114 to je 16 odstotkov. Nadale so po redi: budisti, šterih je 108 odstotkov, protestanti, šterih je 89 odstotkov, pravoslavni, šterij je 71 odstotkov, pogani, teh je 66 odstotkov, brezi konfesije 41 odstotkov, židovov 0.9 odstotkov. V Evropi je katoličanskih ustanov 42.9 odstotkov, v Ameriki 53.1 odstotkov, v Aziji 1.7 odstotkov i v Afriki 38 odstotkov. V Aziji je največ pripadnikov Konfucija, teh je 30.5 odstotkov, za temi so indijske vere, šterih je 22.5 odstotkov, budisti 20%, mohamedanci 17.9%. V Afriki pogani 51.2%,

mohamedanci 37.1%. V Avstraliji: protestanti 62.4%, katoličani 22% i pogani 11.2%. Amerika ma največ brezkonfesionalcov, teh je 27.8%. Protestanti pa tu zavzamejo tretje mesto.

Po najnovejšoj službenoj statistiki je v Italiji od števila stanovnikov 41,220,434 katoličanov 41,060,963. Nekatoličanov je samo 139,090, to 3.4% po jezero i 17,494 brezi vere, teh je 0.4 po jezero. Protestantov je z vsemi njivimi sektami samo 85,569, židovov pa 47,486. Na deset jezero duš pride 9961 katoličanov, to je prek 99 odstotkov.

Politični pregled.

Romunija. Volitve so bile slobodne, zmagala je kmetska stranka, štera je na vladi. Dobila je 277 poslancov. Vse ove stranke skupno pa so dobile komaj 110 poslancov. V senati je pa dobila kmetska stranka 105 senatorov, vse ove pa komaj 8.

Razorožitvena konferenca v Ženevi se je zaključila. V treh točkaj je dosežen sporazum: 1. število vojakov pri vojski na suhom se bodo znižali; 2. bombe se zvün bojišča indri nesmejo metati; 3. znižajo se stroški za vojsko. To se tiče vseh držav, štere so se spravišča razorožitve vdeležile.

Nemčija. Na volitve se pripravla z krvjov. Napadajo komuniste Hitlerovi nacionalisti, ti pa pali komuniste. V Altoni so komunisti vmorili 16 nacionalistov. Nemška osrednja vlada je razrešila protizakonito vse ministre pruske vlade, ki so bili od strank socialistov i centra i je Prusija dobila komisara. Socialisti pozivajo svoje pristaše k štrajki, vlada pa je izdala odredbo, da bo vsaki kaštigan, ki začne štrajkati. Nemčija strašno vre i nevedmo, ka se skuha v tom nemirnom, vročem kotli. Volitve so dnes 31. julija.

Belgija. V parlamentu je zglasan zakon, šteri da Flamcom pravico, da se v šolaj, štere ležijo v takšem kraji, kde je večina naroda flamska, da se v takših krajaj vči po šolaj samo flamski. V Belgiji žive ta najmre dva naroda: Flamci i Valonci. Flamci so Holandci, Valonci pa Francozi. Zovejo se pa Flamci i Valonci po pokrajinaj.

Nezadovolstvo v Albaniji. Kak nam je znano, je pred par leti sklenola Albanija velko prijateljsko zvezo z Italijov, tak da je Albanija že skoro postanola deo Italije. Zdaj so pa v Albaniji nastanoli velki nemiri zavolo naraščajočega sovraštva proti Italijanom v Albaniji. V vest Babici sta bila dva fašista bujtiva, dobriva prijatelja italijanskoga profesora Ciciano, šteri je največši zatiralec albanske samostojnosti. Italijani so včasih zahtevali zadoščenje. Preizkavo vodijo italijanski oficiri. Gdā so se pa tej oficiri pelali na avti proti vesi Babici, ka bi začnoli preizkavo, so je albanski nacionalisti zgrabili pa je na mestu strelili, motor pa z benzinom polejali ino vužgali. Takši slučaji se godijo tudi po drugih krajih Albanije. To je dokaz, ka nezadovolstvo proti Italiji zmerom bole narašča.

Revolucija v Siami. V državi beloga slona (elefanta) v Afriki so mornari pa vojaki napravili prevrat ino zaprli bivše ministre. Krala so pa ne zaprli, zato ka je včasih bio zato, da dobi država parlament ino ljudstvo oblast v rokē. Revolucijo je

povzročilo nezadovolstvo ljudstva zavolo slaboga gospodarskoga položaja. Gospodarska stiska je nastopila zavolo slabe letine riža i zavolo zapravljanja, štero so vršili ministri. Zdaj se je napravila nova ustava, na štero je tudi krao pristano i po šteroj ma največšo oblast v državi ljudstvo samo, krali pa so oblast zmenšali. Tudi ženske so dobile volilno pravico. Tak je država Siam dobila najbolje slobodno, časi primerno ustavo.

Poljska. Julija 23. je podpisala Poljska republika s sovjetskov Rusijov pogodbo, ka se ne bodeta napadali.

Kratki glasi.

Državni pravdnik dr. P. Clär v Nemčiji je kak 60 letnik stopo v bogoslovje i meo pred kratkim novo mešo.

Kača zadušila dete. Neka mati na Taljanskem je djala svojega 6 letnoga sinčka v senco pod kostanj i šla malo vstran. Včasih je prišla nazaj i vidla, da se je zasukala deteti kača okoli šinjeka. Priskočila na pomoč. Kače je ne mogla od deteta odtrgati, liki je pretrgala kačo. Dete je bilo že zadušeno. Druga kača je pa njo vjela.

Vmro je iznajditeo brivskoga aparata „Gillette“. Camplett King Gillette je kak milijonar nedavno vmro. Njegov oča je bio siromak. Gillette se je bavo najprle s parfumerijov i zato je šteo biti vsikdar lepi. Če je šteo to dosegnoti, se je morao 3 krat na den briti. Ar njemi je pa to preveč na drago prišlo, je izumo brivski aparat i britvice. Naskori je postao milijonar.

Lozanska gospodarska konferenca se bo v jesen nadaljevala v Londoni.

Naš kralj, Njeg. Vel. Aleksander I. je obiskao strmo goro Durmitor v Črnoj gori i je bio od naroda slovesno sprejet. Kraj je eden najlepših v celoj državi. Krao namerava tu zidati sebi grad, kak ga je nameravo že pokojni črnogorski krao Nikola. Krao je obečao tudi, da bode dao napraviti poti na goro. Na visini gore je lepo jezero, Črno jezero. Kraj je lepi kak Bled. Na prošnjo ednoga kmeta je krao pomilostio tu morilca, ki je Prašnikovoga očo vmoro.

Profesor dr. Franc Jesenko, imeniten vučenjak ljubljanske univerze se je ponesrečo na planinaj. Od doblenih ran je morao vmreti.

70 obtožencov stoji v Bihaci v Bosni pred sodiščom. Krivi so toga, ka so lani pri volitvaj nabili tiste člane komisije, šteri so po njihovom mišljenju delali krivico. Dognalo se je najmre, da so si nešteri pri komisiji vkupzgučali i so glase, šteri so bili dani na Suljiča, spisali na nasprotnika Toromanoviča. Volilci Suljičovi so zato vdrli v občinsko hišo i kotrige komisije tak namlatili, ka je eden vmro. Celu borbo je vodo Hasan Miljkovič, bivši narodni poslanec muslimanske stranke, eden mali človeček, ali jako kuražen. Za kuražo se zna, da sodišče ne pita, nego po zakoni ga bo i vse druge sodila. A Miljkovič sam je narod mirio i ne napelavao na bitje, samo proti krivici je vodo borbo.

Bivši portugalski krao Manuel, je vso svojo večmilijonsko vrednost zapušlo svojoj domovini Portugalskoj, štera ga je pregnala. Velika plemenitost!

V srce je vbodno v pijanosti Hostnik Števan svoj rod Golca Jerneja v Dražencih i ga je vmoro. Že itak poznan greh ptuj-

Svet reši samo lübezen Jezušovih ran! V te namen širite Novine!

skoga okraja se je s stem pali povekšao z ednim vmorom v pijanosti.

S kosov je prerezao vpijanosti koleno Logar Vincija Martin. Zgodilo se je to poleg Litije na bivšem Kranjskom. Alkohol povsod kosi uboge ljudi, pa tej ga li čerezred ljubijo.

Konec podmornic. Na Angleškem so zgradili takši detektor (odkrivalni mašin), ki sigurno odkrije vsako podmornico (ladja, ki pod morjem vozi). Ta detektor ma kazalce, ki redno kaže ta, gde je podmornica i s kakšov hitrostjov vozi. Tak so podmornice v morji ne več na varnom.

V mestu Memfis v Ameriki se je posrečilo zdravnik iznajti vrastvo proti spalnoj bolezni. Ta bolezen v tom obstoji, da človek tjedne i mesece dolgo spi, ne da bi se mogo obuditi, zato oslabi i merje. To bolezen povzroči pik cece mühe i je razširjena samo v vročih pokrajinaj.

Na Madjarskom so vlovili voditele komunistične stranke, ki so šteli napraviti revolucijo.

G. Berden Andrej, novi martjanski plebanoš.

Bojali smo se že, da se tudi v našoj fari zavleče imenovanje novoga plebanoša, kak se je to v zadnjem časi v našoj krajini rado zgodilo. Zdaj smo pa proti svojem pričakovanju hitro zvedeli, da so za novoga našega plebanoša imenovani naš rojak prečastiti gospod Berden, doma iz Bogojine, dozdajšnji jürjanski kaplan. Novi gospod pridejo v našo faro 2. avgusta, slovesno instalirani pa bodo v nedelo, 7. avgusta. Bog ji sprimi v našoj fari!

Sv. stolica toži Španijo. Sv. stolica zahteva od republike odškodnino za sežgane i oropane samostane ob priliki lanske revolucije. Zdajšnja vlada najbrž nede štela poravnati, ar se izgovarja, da ne odgovorna za razgrajanje podivjane vnožice. Nekdašnji notranji minister pa pravi, da je vlada sama pustila množici ropati i sežikakši de konec se ešče ne ve.

Junija 12. so blagoslovili v Tokioi na Japonskom katoličansko vseučilišče. Knjižnica ma 32 jezero zvezkov. Sveto mešo je slüžo apoštolski delegat Mooney, pri šteroj je bilo navzočih jezero katoličanskih odličnih Japoncov. Tri milijone pa štiristojezero vrst stvari je na sveti, kak so znanstveniki izračunali. Se zna, ka vseh ešče ne poznajo. Ne kaže te broj na veliko božo modrost?

V Ameriki so pri ednoj loteriji za glavni dobitke stavili vsoto, ki je potrebna za operacijo slepiča. Pač po ameriškansko!

Stiska je zadela tudi sladkor. Zavolo pomenjkanja penez, ga ljudje ne küpüjejo. V magazinaj ga je vnogo nakupičenoga i ga nemrejo spraviti v promet. Zato so strokovnjaki določili, da se najbolše ponüca sladkor za zidanje hiš. Gde i kda postavijo prvo hišo iz cukra se ne ve. Ne bodo pa zidali iz čistoga cukra, nego iz sladkornoga trsa, iz šteroga delajo cukrer.

Povrnolo se je lani 13 jezero krivo-vernikov vshodnoga obreda v krilo katoličanske Matercerkve. Med njimi na prvom mestu sta dva jakobitskiva püšpeka Mar vlianos i Mar Theophilos, z 8000 verniki. Potem v Indiji več dühovnikov i odvetnik Jurij Jezefo, ki je imenitnoga indijskoga voditelja Gandija pajdaš; drugi so se pa v Palestini, Egipti i Ethiopiji. Tak raste malo Kristušovo muštarsko zrno v veliko drevo po celom sveti.

Eden varaški gospod

pismo piše pavri za volo sobe pri kopališči: „Rad bi letos tudi vašo sobo gori vzeo, samo svinjski hlev se mi nikaj ne vidi.“ Paver nazaj odgovori: „Samo hodte gospod, kak ste vi odišli, od tisti mao v mojem dvori svinj ne bilo.“

M. Sobota

— **Gospodinjski tečaj** za žensko mladino, ki ga je priredilo Kolo jugoslovan-skih sester i je trajao 3 mesece, se je dne 1. julija na slovesen način zaključilo. Tečaj je vodila učiteljica gdična Mikuževa s sodelovanjem vnoгих predavatelov. Mladina, kak tudi starši so vsem, ki so pripomogli, da se je tečaj tak lepo zvršo iz srca hvaležni.

Slovenska krajina.

— **Zahvala.** Podpisani odbor se toplo zahvaljuje ministri za socialno politiko, g. Puclji Ivani, ka so blagovolili poslati iz blagajne ministerstva 2000, pravi dvejezero dinarov za küpilo posode i škeri za dobrodelno kühnjo. — **Odbor za zidanje „Doma sv. Fračiška“ v Črensovcih.**

— **Dr. Sedláček, Radenci** ne ordinira do 14. augusta.

— **Obisk.** Preminoči teden so obiskali Slov. krajino naš stari znanec vlč. g. Gomilšek Franc, dekan od Sv. Benedikta v Slov. Goricaj. G. Gomilšek so že pred približno 40 leti meli zveze z našimi gospodi dühovniki kak mil. g. kanonikom Slepcom, † Baša Ivanom, Klekl Jožefom i drugimi, pa delali ž njimi za dosego narodnih pravic našega lüdstva. G. dekan so obiskali Tišino, M. Soboto, Martjance, Bogojino, Turnišče, D. Lendavo, Črensovce, V. Polano i Beltince. Povsod so bili gost naše dühovščine, šteta jih je prisrčno sprejela. Na konci tjedna so se z najlepšimi spomini odpelali domo.

— **Državna strokovna šola za pletarstvo v Ptuj** se začne 1. sept. Sprejmejo se, ki so izvršili 8 letnikov osnovne šole, ali dve leti srednje ali meščanske šole. Do 25. augusta naj pošlejo, ki ščejo šolo obiskavati, 1) krstni list, 2) domovnico, 3) odpüstnico i zadnje šolsko svedočanstvo, 4) izjavo starišov, ali varüha, da bodo krili stroške šolanja. Siromakom se po mogoč-nosti da podpora. Na toj pletarskoj šoli se plete iz vrbovoga šibja ali veja.

— **Beltinci.** V nedelo 31. t. m. se bo odigrala nogometna tekma med beltinčari i Muro II. ob pol 4 zadvečara.

— **Novine so narasle:** V Črensovcih s petimi naročniki, v Franciji s šestimi, v Nemčiji s tremi, v Bogojini z dvema, v Kobilji z dvema, v Beltincih z petimi i na Gor. Bistrici z ednim naročnikom. Kak dobimo glas iz ostalih far, objavimo tej naraščaj.

— **Tistim, ki so položili za časa bojne dolare** pri „Transatlantic Trust company“ v Newjorki ali pri njenih podružnicaj, potom madjarske pošne hranilnice ali drugoga zavoda v Evropo poslali. Tem nanzanja naše ministerstvo, naj se javijo na naslov „Izseljeniški komisarijat Zagreb, Kamenita ul. 15. Tü naj izročijo tiste listine, štete so pri pošiljanji penez od gori imenüvanoga društva dobili.

— **Kraleska banska uprava razglašüje kaznen 1000 Din.** plačila i do 20 dni

Važno!

Za vsakovrstne bolezni kak prehlad, reumo i podobno je v bližini najbogše zdravilišče i kopališče v Vučkovcih občina Sv. Martin na Muri. Kopališče je nanovo preurejeno in je voda do 36 gradov vsigdar topla, gde so si že vnoги svoje zdravje popravili. Poleg kopališča je Narodna gostilna i prenočišče, gde se dobijo vsaki čas topla i mrzla jedila pa najbogša vina, kak ljutomerska, jeruzalemska pa druga tudi brezaikoholna pitja.

Vsako nedelo i svetek igra črensovska godba.

Za obilno obiskovanje se vsemi cenjenomi občinstvi priporoča

GAŠPAR JOSIP

gostilničar

v Toplicah.

zapora proti vsem tistim, ki bi pisali ali spise razširjali, ali govorili proti interesom naše države posebno, ka naš penez slabo stoji, i ka naj dače ne plačajo.

— **Novi kovani penez.** Dobili smo te dneve 450 milij. kovanoga peneza i to 10 dinarske srebrne dinare. Papirnati deset dinarski bankovci, šteti so izdani 1. 1920 novembra prvoga i na šterih gor je kovač, do samo 3 leta valali.

— **Kam je obrnola Beltinčarka prvi srebrni deset dinarki penez?** Poslala ga je v Črensovce na sv. mešo, da bi njoj prineso vnogo Božega blagoslova. Mi njej i vsem lastnikom srebrnij penez želemo, da bi novi penez omilo to strašno gospodarsko stisko i vsem nam pomagao.

— **Velika Polana.** Tü bomo meli v nedelo 14. avgusta lepo prireditev, ki jo napravijo gasilci s pomočjov dijakov. Poleg prostih vaj, ki jih bodo pokazali gasilci in vaj z brizgalnov, bodo dijaki pokazali nekaj na bradlji in na drogi. Poleg toga bo šče spevanje, ki ga napravi velki moški zbor, tudi s pomočjov dijakov i igrala bo godba. Na to prireditev že zdaj opozarjamo ljudi, kak naše vesi tak i drugih vesnic, ka bodo vidili, ka pri nas tudi nekaj dobroga i lepoga premoremo. To bo prireditev, kak je šče nej bilo v celoj okroglini. Vstopnina bo prosta.

— **Črensovci.** Črensovski dijaki so s pomočjov polanskih dijakov napravili revanžno nogometno tehmo proti Beltincem 24. julija v Beltincih. Zavolo surovoga nastopa domačij proti gostom, da so celo ednoga igralca obrsali, da je nej mogeo več igrati, so gostje zapüstili igrišče, videč, ka to nej nikša prijateljska tekma, nego jako surovo delo. Sodnik, ki bi morao domače igralce krotiti, jim je vse spregledao. Mi ščemo igrati lep nogomet, ne pa koga telovno poškodüvati. Vučitelji g. Neržimi se dijaki lepo zahvalüjejo za trüd, ki ga je ob toj priliki pokazao. Rezultat igre v Črensovcih je bio 5:2, ne pa 6:2, kak se je pomotoma javilo.

— **Zanesljivo naloženi penez.** Vzgojni zavod v Slovenskoj krajini rabi za povečanje i predelavo prostorov posojilo v gotovini 10 jezero Din. Posojilo se bo odplačüvalo v mesečni obrokač začeniš z mesecom septembrom z dobrim interešom. Što želi priskočiti s takšim posojilom tomi zavodi na pomoč i obenem kem najbolše naložiti svoj penez, naj se zglati v uredništvi Novin v Murski Soboti, Križova ul. 4. Jako dobro delo včini s tem!

— **Romanje črensovske fare k Mariji Bistričkoj.** Vsi verni romarje, šteri se spravljajo na božo pot k M. B., naj bodo v ponedeljek 1. avgusta ob pol 4 (štiraj) zajtra pri črensovski cerkvi. Od tu bode šla procesija na Razkrižje, tam bode pri sv. meši. Od tam pa proti strigovi, gde počaka na tiste, šteri bi se kaj zamudili. Pa tudi iz drugih far se tem romarom lahko pridruži što šče.

— **Novo mešo v Bogojini** bo darüvao to nedelo Vsemogočnomi g. Horvat Franc, salezijanec, doma iz Filovec. Ž njim, z njegovimi stariši kak tudi z domačov občinov se radüje te den cela bogojanska fara i vsa naša krajina. Dober Bog naj njemi da svojo milost i pomoč v lepom pa teškom duhovniškem zvanji.

— **V. Polana.** Trije naši junaki so obsojeni, ki so, kak smo poročali, na Petrovo nabili v naši krčmi Terboča Ludviga, dijaka z Turnišča. Eden je obsojen na 6 mesecov zapora, drugi na tri i pol, tretji pa na tri. V zapori do meli čas za premišlavanje i ugotovitev, ka je bogše biti miren, trezen dečko, kak pa razbijač. — Sodnija v D. Lendavi je oprostila našega dijaka Žalig Martina, ki je bio aretiran i zatožen, da je na den nabora noso zeleno kravato (olstik). Obtoženec se je zagovoril, ka te olstov že tri leta nosi. Sodnija, ar ne najšla nikšega paragrafa, ki bi brano nošenje starih zelenih olstovov, ga je na podlagi njegove izjave kak nedužnoga oprostila.

— **Števan Kühar.** Tak je naslov knjižice, ki jo je izdalo uredništvo Marijinoga lista za njegovo petdesetletnico. V njoj najdete Küharovo sliko, popis njegovoga življenja i dela, na konci pa pesem, ki jo je njemil v spomin napisao † Miroslav. Naša dužnost je, da svojega velkoga človeka spoznamo, zato lejko damo za spis 1 Din 50 par. Dobi se pri uredništvu Marijinoga lista v Črensovci i v uredništvu Novin v Soboti, kak tudi pri širitelaj naših listov.

— **Ne zatajüjmo dugov.** Pripravla se zakon, kak naj bi se kmečki dugovje rešili, zato bi država rada zvedila, kak je kmečko ljudstvo zaduženo. Vsakši naj teda svoj dug po pravici prijavi. Zdaj vnogi dugov neščejo prijaviti, če se pa sledi dužnikom dugovje na kakši vugoden način poravnajo, te se jih bo včasi vsešerom dosta javilo, če nede prekesno že.

Od naših v tujini.

V S. Bethlehemskoj farnoj cerkvi sv. Jožefa je dala okrstiti svoje troje mäle dece familija Petek. Družina je bila prle evangeličanska. V pravo vero so jo pripelale velke nesreče, štere so to družino zadele. Najprle jim je v velkom tjedni mro novorojeni sin. Tisti den, gda so sina pokopali, je mro oča, ki se je skrbo za krüh ostaloj deci i ženi. Gda so pa očo pokopali, je mašin povozo najstarejšo hčer, 9 let staro Roziko. Mašin joj je potro pravo nogo nad gležnjom i jo poškodüvao na glavi i rebraj. Nesrečno mater i ostalo dečo je to tak potrlö, ka je šla iskat tolažbe v pravo vero.

Konec šolskoga leta. V šoli rim. kat. fare sv. Jožefa v Bethlehemu so slovenska deca lepo obhajala konec šolskoga leta. Najprle so vse navzoče pozdravili preč. g. Eg. Horvath, plebanoša. Nato je mela govor gdč. Ana Durič, ki je segao v srce vsakšemi navzočemi. Vu imeni vsej vučencov se je zahvalila dobrim sestram, štere so je duge leta včile.

V bolnici v Murski Soboti je vmrla Irma Rajnar. Narodila se je v Bethlehu. Ešče kak dete je prišla domov v Slov. Krajino. Gda je bila stara 17 let je pa odišla v Bethlehem. Tu je naskori zbetažala i odišla iskat zdravje v sobočko bolnico. Tu je vmrla 27. majuša. Bila je vsigdar Marijina hči.

V juniji so ništerni Slovenci iz Amerike potüvali nazaj v svojo domovino v Slov. Krajino. Ništerni so samo šli gledat svoje domače i rojstni kraj i do šli nazaj, ništerni pa ostanejo doma, ar je zdaj tudi v Ameriki življenje težko.

Slovenski den, šteroga je priredilo Slovensko dobrodelno društvo julija 3. v S. Bethlehemu, se je jako posrečo. Obiskalo je šatore i trošilo jestvino više dvejezero ljudi. Čisti dobiček ide za naše brezposelne, siromaške ljudi, da se njim pomaga.

Francija. Jako se veselim, da so se Novine povekšale, drage vole doplačam; ka je više, ostane na „Dom sv. Franciška“, naj mi dober Oča nebeski podeli zdravje. Srčno pozdravljam g. urednika, vse znance i svoje domače iz Gračke fare. *Rajsar Štefan, Ferme du Hamel, Serancout.*

Dijaško polje.

4. sestanek Zavednosti.

V soboto 23. VII. t. 1. se je vršil 4. sestanek Zavednosti v Črensovcih. Sestanka se je udeležilo polno število članov (okrog 40). Tov. predsednik Bino Nežima je z lepo uvodno besedo otvoril sestanek. V svojem govoru je vzpodbujal dijake k delu. Po kratkem in jedrnatem nagovoru je predsednik prešel k ostalim točkam dnevnega reda. Sklenilo se je sledeče:

1.) da se bo 28. t. m. vršil na Dolnji Bistrici pri g. Godini sestanek prekmurških abiturijentov. Na sestanku bo predvsem govor o poklicih. Vsi abiturijenti kakor tudi vsi akademiki, pridite v četrtek 28. t. m. ob 2 uri pop. na D. Bistrico!

2.) da se bo igrala pod vodstvom režiserja Kranjca Miška igra „Razvalina življenja“.

3.) 22. avgusta se bo vršil peš izlet v D. Lendavo, in sosednje kraje. Zbirališče bo od M. Sobote do D. Lendave.

12. septembra pa se bo vršil kolesarski izlet.

Končno se je še razvila živahna protesta debata in nato se je seja končala.

**

Vabimo vse študente, da se v čim lepšem številu udeleže proslave odkritja nagrobnega spomenika † Küharja Št., ki se bo vršila v Bratoncih 31. julija ob 3 uri pop.

Spomin na pok. Dr. Franca Jesenka.

Univ. prof. Dr. Fran Jesenko se je ponesrečil na poti k Sedmerim jezerom v triglavskem pogorju tako hudo, da je pripeljan v ljubljansko bolnico, podlegel dne 14. julija pri padcu zadobljenim poškodbam. Ob priliki smrti tega znanstvenika se ga mora spomniti tudi Slovenska Krajina, saj je vsako leto od leta 1927 naprej redno zahajal na semenogojsko postajo v Beltince, kjer je proučaval na žitaricah način in stalnost podedovanja njunih lastnosti. Tu je nadaljeval v večjem obsegu uspele poskuse križanja rži in pšenice, kateri so mu že pred vojsko prinesli velik sloves in priznanje v vseh svetovnih znanstvenih krogih. Znanstvo in kmetijstvo je zadela velika vrzel s smrtjo prof. Jesenka, saj se je pokojnik pečal z isto vnemo in raziskova-

njem splošnega rastlinarstva, kakor tudi s študijem naših žitaric in drugih gospodarstvenih rastlin. Njegovo veliko osebo je odlikovala izredna skromnost. V največji vročini je prebil od solčnega vzhoda do solčnega zahoda v interesu znanosti med parcelami semenogojskega polja ob najskromnejši hrani. Smrt ga je pa poiskala baš na strmi poti k Triglavskim jezerom, ko je nosil v težkem nahrbtniku darila svojim dijakom, katke je vsako leto med počitnicami pošiljal študirat rastlinarstvo v ta prirodni park Slovenije. Radi njegovih obširnih znanstvenih del, radi njegovih del na kmetijskem polju, radi njegove ljubezni do dijaštva in radi njegove ljubezni do Slovenske Krajine in njenih žitnih polj, bo ostalo njegovo ime vedno v najlepšem spominu vsakomur, kdor je le imel kedaj priliko spoznati tega tihega in skromnega učenjaka.

Slovensko ljudstvo, slovenska univerza je izgubila z njim odličnega moža, ki se je z lastnimi močmi povzpел na najvišja mesta. Pokopali so ga ob veliki udeležbi naroda, učenjakov in dijakov dne 16. julija v njegovem rojstnem kraju v Škofji Loki.

AGRARNE ZADEVE

Pravilnik za izvršavanje agrarnoga zakona. Člen 50. Močvirje i nerodovitne grabe se smejo vzeti v nadmaksimum veleposestniki a te ne sme več zemle dobiti, kak njemi ide po zakoni. Višek veleposestniške zemle se sme med vse agr. interese razdeliti i tudi se sme dati občini, zadrugam, cerkvam.

Mlinarje, ki potrebüjete žabe za mlinško kolo, javite se pri zadrugi v Črensovcih, ta ma v te namen tri lepe vednake gabre. Gabri so dobri tudi za štile. Ki rabi hrastove sohe, isto je dobi pri zadrugi. Vsaki zadrugar dobi 30% falej vsako blago pri zadrugi, kak indri.

Pošta.

Čeke Daniel D. Lendava. Do 1. oktobra mate naprejplačano. Te se javite, jeli te duže meli ali ne. **Roideutsch Štefan, Francija.** Na Dom sv. Franciška spisali 48 Din. Bog plačaj! **Ropoša Štefan, G. Lendava 129.** Duga je na letos ešče 10 Din. Lanski višek smo vračunali. **Rajsar Štefan, Francija.** Na „Dom sv. Franciška“ sprejeli 50 Din. Bog povrni!

PRODAM:

1. **na Vaneči** prelepo vinogradniško posestvo z hišo, cca 16 malis oralov, iz tega cca 5 oralov vinograd ostalo je vrt, sadovnjak, travnik;

2. **v Nemčovcih** prvovrstne travnike, cca 7 malih oralov;

3. **v Murski Soboti** njivo na Plesaj, njive in travnike v Müzgaj in lepe hiše;

4. **v Ljutomeru na Globukem v Presiki** 3 prekrasna vinogradniška posestva, skupno ali posebno po izbiri, cca 35 malih oralov z 3 hišami, iz tega cca 18 oralov prvovrstni vinogradi, v ostalem vrti, sadovnjaki, travniki in gozdovi,

pod predobrimi pogoji, z letošnjimi pridelki ali brez istih. Prevzame se lahko vse tudi včasih, takoj. — Več se zve pri g. advokatu

Dr. ŠÖMEN LUDOVIKU
v MURSKI SOBOTI.

NEDELA po risalaj edenajseta.

Vu onom vremeni, vó idoči Jezuš z krajn Tirusa, prišo je po Sidoni k morji Galileanski, med krajnov Dekapoliša. I pripelali so k njemi glühoga i nemoga; i prosili so ga, ka bi položo na njega roko. I pelavši njega od vnožine na stran, püsto je prste svoje vu vüha njegovoga; i plünovši, dotekno se je jezika njegovoga i gori se zgliednovši v nébo, zdehno je i veli njemi: Effeta, to je, odpri se. I precí so se odprla vüha njegovoga i razvézalo se je vezalo jezika njegovoga i prav je gučao. I zapovedao je njim, ka bi nikomi ne pravili. Od koga bole je na njim on prepovedao, od toga bole so oni vó glásili; i tem bole so se čüdivali, govoréči; dobro je vsa včino i glühe je včino čüti i neme gučati. (Mark. VII)

Pokora (Paolo Segneri).

Ka mislite, kakše odgovore bodo dali vmirajoči na ta bridkosti puna pitanja? Istina, so bili takši med njimi, ki so svoje vedre poglede proti nebi zdignoli i Boga hvalili, medtem pa zazavali: „Hvaljem bodi Gospod, ki nas ne daš njihovim želam v rop“; (Ps. 123-6) a keliki so pa nasprotno odgovorili, da oni šče v negotovosti visijo! „Mogoče preplava srečno naša düša valove“ (Ps. 123-5); kak dá bi šteli praviti: Mi je ščemo preplavati, vüpamo se to; ali močno je valovje, voda te kaona i nevarnost pogübljenja je do zadnjega zdiha velika.

Vesele novine.

Nábrao † Števan Kühar.

Naš sluga, šteri je v T...e hodo, nam pripovidavle eto: T...čarje bi jako radi bili, da bi njim na trnji breskvi, loške grüške ali pa konči gubač ráseo. Dosta si záto nad tem terejo glavé, a dozday zaman. Či bi se što najšeo, ki bi njim znao povedati, ka naj činijo, či ščejo, da bi se njim tá žela spunila, on naj se oglasi pri tr...kom žüpani; dobi dober nájem — za vüha.

Osebni glás. Direktor polanske norišnice se je snočkar kesno v Lipovce pripelo.

Sodnija. Pred dolinskov kurijov tečé pravda nad b...ri, ki so obtoženi, da neščejo pernate stvari jesti.

Gospodarstvo. Najbogši kormoš se nahaja v polanskem logi.

Čerezrédne novice. Pri sklenjávani té številke smo ešče dobili sledeči telegram: Törjančarom je obečano, da do pri železnici (!) slobodno krčmo držali.

Prekosnice.

Eden dobre vole gospod je drüoga dela ne meo, pa je pred svoje lepe grede tablo vödjaó z tem napiskom: „Što je zadovolen, te grede njemi dam“. Pride se eden gospod glasit: „Prosim, jas sam popolnoma zadovolen“. Či ste resan tak zadovolni, te vam gred nej trbej, ka te te z gredami.“ Pa je poparjeni šo vó z gred.

Lepa proba. Gospa pošle slüžečko dekle na plac, naj sladka jaboka küpi. Dekla pride domo z ednov košarov, pa jo pita gospa: „Na, so sladka?“ „Prosim lepo so sladka, vse sam koštala.“

Z vesi edna dekla v varaši slüžbo prosi. „No, pa boš znala v redi meti, pa čisto držati naše sobe?“ pita gospa. „Či sam doma tri štale v redi držala, te te smeti tüdi vöpometem.“

Dosta müh. V ednoj krčmi je dosta müh bilo. Eden gospod pita kelnara: „Povejte mi, je tü vsigdar teliko müh?“ Kelnar: „Prosim lepo, samo poldne, inda so na gnoji“.

Grinta (predenica) v detelici.

V ništerni krajaj naše lepe Slov. krajine je detelica glavna krma za živino, posebno za konje i krmleno živino. Vendar se pa jako malo pazi na zatiranje grinte ali predenice, štera vniči največ te prekoristne krmske rastline.

Če pogledamo kraje pa kakovosti zemle, ugodna za to rastlino, vidimo, da leto za letom bole vničuje svojim predenjóm detelico i letos skoro ne najdemo njive z detelicov, štere drügi pov ne bi bio prepreden z grintov.

Naš kmet se že dnes bojüje proti vnoгим škodlivcom poljedelskih rastlin i se bo mogoé tüdi proti grinti. Da pa bo to njegovo delo uspešno, njemi je potrebno znati, kak se ta škodlivka razširja i kak jo more uspešno zatirati.

V prvój vrsti se razširja po semeni. Nečisto seme, štero ma med seov zrnca semen od grinte, je najbolje nevarno, ar se že včasi po sklitji semena začne razvijati i je vničavanje jako žmetno. Večkrat smo že v „Novinaj“ povedali, ka je ležej nekaj preprediti, kak pa začeto že zastaviti.

Mi poznamo več vrst grinte (predenice) i vse te so zajedalke. To se pravi ne so sposobne za samostojno življenje, liki se hranijo od drügih zelenih rastlin. Pri nas posebno napadajo detelico, šteroj iz cecajo sok (hranilno vodo) v takšoj meri, ka se ta v kratkom posüši.

Grinta je rastlina brez zemelske korenine. Listje pa je brezbarve i tak malo, ka ga z prostim okom niti ne vidimo. Steblo je nitkasto, rumenkaste ali rdečkaste farbe i jako dugo. Pri rasti se süče okoli stebila detelice i požene v dotikajočem mestu v deteličino steblo bradavico, štera se zaje globoko i ceca iz nje hranilno snov.

Med letom se razvijajo drobni cveti, štere so bele, bledordečkaste ali bledozelenkaste farbe. Iz teh cvetov pa nastane proti jeseni jako drobno seme, štero je pokrito z jako močnov semenskov plevov, štero zdrži kalivost semena več let. Takše zrno ide skoz kravji želodec i kalivosti, nikaj ne škodi.

Grinta pa se širi samo s semenom, liki tüdi s steblovimi poganki, šteri se v jeseni razorjejo po zemli i tam prezimijo. Na sprotoletje v ugodnom vremeni pa se začnejo razvijati. Vsaki mali delček, šteri se pri košnji rastroši, postane nova rastlina, če pride v dotiko z detelicov. Ništerne njive so zavolo večletne kalivosti grintinoga semena, po 4 i več let zasejane z grintov, zato moremo na takši njivaj sejati okopavine, i samo po šesti letaj ponovno detelico. Grinta se razširja tüdi z gnojom, šteroga dobimo od živine, ki je jela detelico, pomešano z grintov. Zavolo toga ne smemo polagati takše detelice, če se ščemo proti grinti zavarüvati. Če pa je že detelica prepredena z grintov, pa more vsaki gospodar skrbeti, da to odpravi. V glavnóm se to odpravla pred cvetjom ali pa po cvetji Kelko prlejo odpravimo, telko bokše je. Pred cvetjom je odpravlamo etak: Najprle pokosimo ves prostor prepreden z grintov i ešče eden meter okoli. Nato spravimo pokošeno detelico z grintov z njive jo sežgemo. S tem smo na oči grinto vničili. V istini pa se bo naprej razvijalo, če je ne bomo vničili do zadnje klice.

Na pokošenom strnišči poleg zemle se ešče itak nakopajo odrezane rastlinice grinte i te se bodo pali oživele. Da tüdi te spravimo iz detelice, moramo pokošene

prostore polijati z 10% vodov zelene galice. To je; na 1 kg. zelene galice damo v 10 l. vode. Če je pa že grinta močno razraščena, pa moremo vzeti na 10 l. vode 1 pa pol kg. zelene galice. Ta galična voja je gift za grinto i posüši nadzemsko detelico z grintov vred. Tak je grinta popunoma vničena. Za nekaj časa pa začne detelica iz podzemskih korenin nanovo poganjati brezi grinte.

Če pa že grinta cvete, pa ne zadostüje prle opisano zatiranje ali vničavanje. Tüdi pri tom vničavanji moramo pokositi, kak je prvle opisano. Tü se pa moramo boriti poleg pogankov tüdi proti semeni. Zelena galica pa semena ne vniči. Grintino seme more vničiti samo ogenj. Na pokošeno detelišče moramo na debelo natrositi slamo ali pleve, to polijati s petrolom i sežgati. Te ogenj požge poleg pogankov grinte i semena tüdi detelico. Zato moramo požgano mesto prekopati i nanovo s čistim semenom posejati. Bolše pa je, da posejamo s kakšov travov, šteroj grinta ne škodi.

Ar pridelüjemo za naše sejanje zadosta semena, zato skrbimo, ka bodo naša detelišča čista od grinte i tak bomo meli čisto seme za sebe, sosede i prijatele.

Izjava.

Podpisani izjavlam, da ne sam plačnik za duge, štere bi moja žena napravila, Erjavec Marija roj. Žižek iz Beltinec.

Beltinci, 19. julija 1932.

ERJAVEC ANTONIN
dimnikarski mojster.

K odaji je 7 plügov zemle, log. travnik i hiša v DOLNJIH PETANJCIH. Več se poizve pri gospe Gabor Janošovoj v Petanjcih. 2

VINO

Ijutomersko (Globoko) in iz Vaneče (Slovenska Krajina) — letniki 1921 cca 25 hl, 1928 in 1929 cca 140 hl, 1931 cca 170 hl (Rizling, Sylvaner, Traminer, Furmint, i. t. d.) —

prvovrstno, krasno in predobro, dobijo gostilničarje i vsi drügi po jako niskoj ceni, pod predobrimi pogoji i tüdi v maloj količini pri dr. ŠKRILEC MIHAELI v MURSKI SOBOTI. 2

Nekaj parcel, dodeljenih na veleposestvu v RAKIČANU in MLAJTINCIH dobrovoljcem,

se prodaja.

Informacije se dobe v pisarni notarja KODRA v MURSKI SOBOTI, ki sprejme tudi ponudbe.